

ŞİKAYET NO :02.2013/962

KARAR TARİHİ:24/03/2014

RET KARARI

ŞİKAYET EDİLEN İDARE

: Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü /ESKİŞEHİR

ŞİKAYETİN KONUSU

: Almanya'da yaşayan Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi öğrencisi şikayetçinin yurt içinde yaşayan vatandaşlara göre daha fazla öğretim gideri ödediğinden bahisle ,yurt dışında ve yurt içinde yaşayan öğrencilere aynı ücretin uygulanması istemine ilişkindir.

ŞİKAYET BAŞVURU TARİHİ

: 18.11.2013

I. USÛL:

A. Şikâyet Başvuru Süreci

1) Kurumumuza posta yoluyla ulaşan ve 18.11.2013 tarih ve 10388 evrak kayıt numarası ile kayda alınan şikâyet başvurusu, şikâyetçi tarafından yapılmıştır. Şikâyet başvurusunun karara bağlanması için 28.03.2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 41/1-a maddesi ve İmza Yetkileri Yönergesinin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca, şikâyetin incelenmesine ve araştırmasına geçilmiş, 02.2013/962 şikâyet no.lu ret önerisiyle Kamu Başdenetçisine sunulmuştur

B: Ön İnceleme Süreci

2) 2) Yapılan ön inceleme neticesinde, şikâyetin incelenmesine ve araştırılmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir

II. OLAY VE OLGULAR:

A. Şikâyetçinin Konu Hakkındaki Açıklamaları ve İddiaları:

3) Şikâyetçi ..... 18.11.2013 tarih ve 10388 evrak kayıt numarası ile kayda alınan şikâyet başvurusunda; " Almanya'da yaşadığını, 2013 yılında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Batı Avrupa Bölümüne kayıt yaptırdığını, kendisinden her dönem için 345 Euro, yıllık toplamda 690 Euro para talep edildiğini; oysa Türkiye'de yaşayanlara aynı hizmetin yıllık 205,00 TL bedelle sunulduğunu ve bu durumun eğitimde fırsat eşitliğine aykırı olduğundan bahisle ortadan kaldırılarak yurt içinde ve yurt dışında yaşayan her vatandaş için aynı ücretin uygulanması gerektiğini" talep etmektedir.

B. İdarenin Şikâyete İlişkin Açıklamaları:

4) Şikâyet konusu ile ilgili Kurumumuzca, Anadolu Üniversitesi Rektörlüğüne yazılan 23.12.2013 tarih ve 8762 sayılı bilgi belge isteme yazımıza Anadolu Üniversitesi Rektörlüğünce verilen 22.01.2014 tarih ve

86/738 sayılı cevabi yazıda;

5) ..... in, Batı Avrupa Programları İktisat Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümüne 2013-2014 öğretim yılında 09.09.2013 tarihinde kayıt yaptırdığını ve halen İktisat Fakültesi öğrencisi olduğunu;

6) Üniversitelerinin Açıköğretim, İktisat, İşletme Fakültelerinin Batı Avrupa Programları hizmetinin Avrupa'da yedi ülkede bulunan on iki sınav merkezi vasıtasıyla sürdürüldüğünü; bu merkezlerin Almanya'da Berlin, Frankfurt, Hamburg, Köln, Stuttgart ve Münih'te; Almanya dışında ise Paris, Viyana, Brüksel, Den-Haag, Bern ve Londra'da bulunduğunu; bu hizmetlerin organizasyon ve koordinatörlüğünün Almanya'nın Köln kentinde bulunan Batı Avrupa İrtibat Bürosu vasıtasıyla yürütüldüğünü;

7) Hizmetin yürütülmesine ilişkin Büro ve sekreteryaya giderleri, sınav görevlileri ve sınav binalarının kiralari, öğretim malzemelerinin postalanması, öğrenci işleri iletişim maliyeti vb. harcamaların bulunulan ülke para birimine göre yapıldığını;

8) Açıköğretim, İktisat, İşletme Fakültelerinin Batı Avrupa Programlarına yeni kayıt yaptıran veya kayıt yenileten öğrencilerin Bakanlar Kurulu Kararı'nın 1/3 maddesi gereğince kitap, sınav, basılı malzemeler ve diğer tüm hizmetler karşılığı olarak Anadolu Üniversitesi'nce belirlenen " Dönem Öğretim Gideri "ni ödemekte olduklarını;

9) Batı Avrupa Programlarına kayıtlı öğrencilere yukarıda bahsedilen hizmetlerin karşılığı olarak 2013-2014 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesinin 20.08.2013 tarih ve 2013/25 sayılı kararı gereğince her dönem için öğrenci başına 345,- EUR öğretim gideri belirlendiğini ve bu giderin de vergi indirimi olarak düşülebildiğini;

10) Avrupa ülkelerinde yerleşik Türkiye Cumhuriyet vatandaşlarından Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemiyle Öğretim Yapan Fakültelere kayıtlı olanların 1987 yılından önce; Türkiye'de kayıtlarını yaptırdıktan sonra Fakültenin ara, yılsonu ve bütünleme sınavlarına katılmak için Türkiye'ye gitmek zorunda kaldıklarını; bu hizmetin 1987 yılından itibaren Avrupa'da sunulması ve zaman içinde yeni sınav merkezlerinin açılması sonucu, Avrupa'da yerleşik vatandaş ve soydaşlarımızın Üniversitelerinin sunduğu bu hizmetten hem zaman hem de yaptıkları harcama (Türkiye'ye gidiş-dönüş, konaklama vd. giderler) bakımından daha az maliyete katlanarak yararlanmaya başladıklarını; 1986 yılında kuruluş çalışmalarına başlanan ve ilk sınavını 1987 yılında yapan ve o günden bu yana da geçen 27 yıl içinde Avrupa'da yerleşik Türkçe bilenlere yönelik verilen bu hizmet için tahsil edilen dönemlik öğretim giderinin, Avrupa'da benzer öğretim veren emsal kurumların çok altında olduğunu;

11) Türkiye'deki programlara kayıtlı öğrencilerden tahsil edilen öğretim gideri ile eşdeğer bir öğretim giderinin Avrupa'daki öğrencilerden tahsil edilmesinin; sunulan hizmetin Türkiye sınırları dışında farklı para birimi cinsinden ve farklı maliyet değerlerine göre harcama yapılması nedeniyle mümkün olamayacağını;

12) Türkiye'de kayıtlı İktisat Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü öğrencileri için hesaplanan Dönem Öğretim Giderinin 2013-2014 öğretim yılında 205,00 TL olarak belirlendiğini belirtmiştir.

C. Olaylar:

13)Şikâyet başvuru dilekçesindeki olaylar özetle şöyledir:

- a) Şikâyetçi Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümüne devam etmektedir.
- b) Şikâyetçi ..... Anadolu Üniversitesi Rektörlüğünün yurt dışında yaşayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ile yurt içinde yaşayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarından tahsil ettiği dönem öğretim gideri ücretleri arasındaki uyumsuzluğun giderilmesini talep ettiği görülmektedir.
- c)Şikâyetçi 23/08/2013 tarihli dilekçesiyle idareye başvurmuş, talep edilen ücretin makul bir seviyeye düşürülmesini istemiş idare tarafından şikâyetçinin dilekçesine idare tarafından herhangi bir cevap verilmemiştir.

D. Kamu Denetçisi Serpil Çakın'ın İnceleme ve Araştırma Bulguları

14) Uyuşmazlığın çözümü için 23.12.2013 tarih ve 8762 sayılı yazımız ile Anadolu Üniversitesi Rektörlüğünden şikâyetçi tarafından konuya ilişkin herhangi bir başvuru yapıp yapılmadığı, gerekçeleri ile sonucunun ne olduğu, söz konusu öğretim giderinin hangi kriterlere göre belirlendiği ve şikâyetçiden dönem başına tahsil edilen ücretin ne kadar olduğu hususunda bilgi ve belge istenmiş; Anadolu Üniversitesi Rektörlüğünün 22.01.2014 tarih ve 86/738 sayılı cevabi yazısı ile istemiş olduğumuz bilgi ve belgeler Kurumumuza iletilmiştir. Ayrıca, dosyanın incelenmesi aşamasında dönem öğretim giderinin belirlenmesine ilişkin senato veya fakülte kararı ilgili idareden istenmiş, ilgili idarece 2013/25 sayılı Fakülte Yönetim Kurulu Kararı Kurumumuza mail ortamında yollanmış olup, söz konusu karar dosyaya eklenmiştir.

III. HUKUKİ DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE:

A. İlgili Mevzuat:

15) 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın Eğitim ve Öğrenim Hakkı ve Ödevi başlıklı 42 nci maddesinin " Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir." hükmünü barındırdığı;

16) 06.11.1981 tarih ve 17506 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun Tanımlar başlıklı 3 üncü maddesinin c bendinin " Yükseköğretim Kurumları: Üniversite ile ileri teknoloji enstitüleri ve bunların bünyesinde yer alan fakülteler, enstitüler, yüksekokullar, konservatuvarlar, araştırma ve uygulama merkezleri ile bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı meslek yüksekokulları ile bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı olmaksızın ve kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından kurulan meslek yüksekokullarıdır." hükmünü barındırdığı;

17) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun Senato başlıklı 14 üncü maddesinin b fıkrasının birinci bendinin " Üniversitenin eğitim - öğretim, bilimsel araştırma ve yayım faaliyetlerinin esasları hakkında karar almak," hükmünü barındırdığı;

18) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun cari hizmet maliyetinin hesaplanması, öğrenci katkı payları ve öğrenim ücretleri başlıklı 46 ncı maddesinin b bendinin " Birinci öğretim, ikinci öğretim, açık ve uzaktan öğretim için Yükseköğretim Kurulu tarafından hesaplanan cari hizmet maliyetlerinin Devlet tarafından karşılanacak kısmı, öğrenciler tarafından karşılanacak katkı payları ve öğrenim ücretleri ile uygulamaya ilişkin usul ve esaslar, her yıl haziran ayı sonuna kadar Maliye Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulunun görüşü ve Milli Eğitim Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenir. Öğrenci katkı payı veya

öğrenim ücretinden muaf tutulacaklar ile yabancı uyruklu öğrencilerden alınacak asgari öğrenim ücretlerinin tutarı Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenir." hükmünü barındırdığı;

19) 31.08.2013 tarih ve 28751 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2013-2014 Eğitim-Öğretim Yılında Yükseköğretim Kurumlarında Cari Hizmet Maliyetlerine Öğrenci Katkısı Olarak Alınacak Katkı Payları ve Öğrenim Ücretlerinin Tespitine Dair Bakanlar Kurulu Kararının birinci maddesinin üçüncü fıkrasının " Öğrencilerden, kayıt ve kayıt yenileme sırasında katkı payı/öğrenim ücreti dışında (açık öğretim ve uzaktan öğretim materyal ücreti hariç) her ne ad altında olursa olsun ücret alınmaz" hükmünü barındırdığı 20.06.11.1982 tarih ve 17860 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Açık Yükseköğretim Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinin "... Açıköğretim öğrenci kapasitesi, sürdürülme esasları, kullanılacak sistem ve gereç ilgili üniversitenin yetkili organı tarafından tespit edilir" hükmünü taşıdığı görülmüştür.

B.Şikayet Konusuna İlişkin Uygulamalar

20) Anayasa Mahkemesinin 01/03/2012 günlü, E:2011/119, K: 2012/33 sayılı kararında: Anayasa'nın 10. maddesine göre yasaların uygulanmasında ayırım gözetilmeyecek ve eşitsizliğe yol açılmayacaktır. Maddede düzenlenen "Eşitlik" ilkesiyle, birbirinin aynı durumda olanlara aynı kuralların uygulanması ve ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılması engellenmektedir. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı olacağı anlamına gelmez. Durum ve konumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve değişik uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelemeyebilir, şeklinde değerlendirmede bulunulmuştur.

C. Kamu Denetçisi Serpil Çakın'ın Kamu Başdenetçisine Önerisi

21)Şikâyetçi ..... , Anadolu Üniversitesi Rektörlüğünün yurt dışında yaşayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ile yurt içinde yaşayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarından tahsil ettiği dönem öğretim gideri ücretleri arasındaki farklılığın hakkaniyete aykırı olmadığı tespit etmiş farklı uygulamanın giderilmesini konusundaki şikâyetin reddini önermiştir.

C. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme ve Gerekçe

Hukuka Uygunluk Yönünden Değerlendirme

22) Şikâyetçinin, kendisinden eşitlik ilkesine aykırı olarak fazla miktarda dönem öğretim gideri tahsil edildiği iddiasına yönelik işlemlere ilişkin olarak yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin, dosyadaki bilgi ve belgelerin incelenmesi sonucunda;

a) T.C. Anayasasına göre üniversitelerin kamu tüzel kişiliğine haiz oldukları ve kanunla kuruldukları belirtilmektedir. Kanun koyucu bu anayasal normlara uygun olarak 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu ile ülkemizde yükseköğretimin yasal zeminini oluşturmuştur.

b) 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu "Ders kitapları ve eğitim-öğretim araçlarının basılıp çoğaltılması" başlıklı 48'inci Maddesinde (Değişik: 26/6/2001 - 4689/1 md.): "Üniversitelerde ders kitapları, bilgisayar ve elektronik ortamlarda hazırlanan eğitim-öğretim ve uzaktan öğretim ilkelerine göre oluşturulan her türlü materyal ilgili üniversite veya Yükseköğretim Kurulu tarafından hazırlanır ve hazırlattırılır ve öğrencilere uygun bedelle satılır." amir hükümleriyle Yükseköğretim Kurulu ve üniversiteler görevli ve

yetkili kılınmıştır

c) Nitekim Anadolu Üniversitesi de 28532 sayılı Anadolu Üniversitesi Açıköğretim, İktisat, İşletme Fakülteleri Öğretim ve Sınav Yönetmeliği ile kanunun kendisine verdiği yetkiye dayanarak kanuna paralel düzenlemeler yapmıştır. Yönetmeliğin kayıt yenilemeye ilişkin esasları belirlediği 6'ncı maddesinde: "Kayıt ve kayıt yenileme tarihi, süresi, şekli, kayıta istenecek belgeler ve kayıt koşulları Üniversite Yönetim Kurulunun belirleyeceği genel ilkeler çerçevesinde, ilgili Birim Yönetim Kurullarınca ortak olarak belirlenir." denmektedir.

d) Bu doğrultuda Anadolu Üniversitesi, İktisat Fakültesi Yönetim Kurulunun 20/08/2013 tarih ve 2013/25 sayılı kararı ile Batı Avrupa Programlarının Dönem Öğretim Gideri 345 EUR olarak belirlenmiştir.

23) Anadolu Üniversitesinin açıköğretim ve uzaktan eğitim ile sunmuş olduğu kamu hizmetinin nitelikleri ve yararlanma koşulları; kanun ve yönetmelikle düzenlenmiş, ilgili idarece belirlenerek ilan edilmiştir, Anadolu Üniversitesinin, şikayete konu olan işlemi ilgili mevzuatına uygun olarak tesis ettiği görülmektedir. Bu nedenlerle Anadolu Üniversitesi Rektörlüğünce yapılan işlemde hukuka aykırılık tespit edilmemiştir.

Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme

24) Bununla birlikte açık ve uzaktan öğretim gibi istisnai yükseköğretim uygulamalarında devlet üniversiteleri ekstra maliyetlere katlanırlar ve istisnai eğitim uygulamalarını tercih eden öğrencilerden ekstra maliyet kadar ücret talep edebilirler tüm bu hizmetlerin yüksek bir maliyetinin olduğu bu eğitimi tercih eden öğrencilerin de belirli bir oranda ücret ödeyerek maliyetin bir kısmına katlanmaları gerektiği değerlendirilmektedir. Anadolu Üniversitesi Rektörlüğünce dönem öğretim gideri olarak tahsil edilen 345 Euro'nun uzaktan öğretim materyal ücreti olduğu; uzaktan öğretim materyal ücretinin de bahsi geçen Bakanlar Kurulu Kararı gereğince alınabileceği; alınan uzaktan öğretim materyal ücretinin yurt içindeki vatandaşlar için (205,00 TL), yurt dışındaki vatandaşlar için ise (345 Euro) olarak belirlenmesinin, üniversitenin katlanmış olduğu maliyetler açısından değerlendirildiğinde, Türkiye sınırları dışında farklı para birimi cinsinden ve farklı maliyet değerlerine göre harcama yapılması nedeniyle, sunulan hizmetin yer bakımından gereklerinden olduğu makul ve izah edilebilir nitelikte bulunduğu ve bu durumun fırsat eşitliğini zedelediği şikayetçi ile aynı durumda yurt dışında yaşayan tüm öğrencilerden her bir ülke bazında belirlenen rakamlar üzerinden öğretim gideri alındığı ve Avrupa'da yaşayan bütün Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi öğrencilerinin de aynı uygulamaya tabi olduğundan şikayet konusu üniversite işleminde fırsat eşitliğine ve hakkaniyet ölçütlerine aykırılık tespit edilmemiştir.

IV. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

A. Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

25) 14/6/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, durmuş olan dava açma süresi gerekçeli ret kararının ilgiliye tebliğinden itibaren kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır.

B. Yargı yolu

26) 2709 Sayılı 1982 Anayasası'nın Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması Başlıklı

40.maddesinin ikinci fıkrasında, "Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır." hükmü yer almakta olup, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, ilgili idarenin işlemine karşı 60 günlük dava açma süresinden arta kalan süre içinde Eskişehir İdare Mahkemesine yargı yolu açıktır.

V. KARAR

Açıklanan gerekçelerle; şikayetin REDDİNE,
Kararın şikayetçiye ve Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü'ne tebliğine,
Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

M.Nihat ÖMEROĞLU
Kamu Başdenetçisi